

colecția monografii

IONUȚ-DRAGOȘ CRÎNGUȘ

**MIJLOACE ȘI MODALITĂȚI DE ASIGURARE
A PRACTICII UNITARE ÎN PROCESUL CIVIL**

IONUȚ-DRAGOȘ CRÎNGUȘ

**MIJLOACE ȘI MODALITĂȚI
DE ASIGURARE A PRACTICII
UNITARE ÎN PROCESUL CIVIL**

Universul Juridic
București
-2025-

Practica judiciară neunitară

Secțiunea 1. Definiția practicii judiciare neunitare

Practica judiciară (jurisprudența) reprezintă totalitatea hotărârilor judecătorești pronunțate de instanțele judecătorești, indiferent de gradul de jurisdicție al acestora, în diferite materii și ramuri de drept, date prin lege în competența lor.

Jurisprudența este un factor primordial de modelare cotidiană și inevitabilă a normelor juridice pe relieful social, cumplit de denivelat².

Se spune că originea jurisprudenței trebuie căutată mai înainte de nașterea legii. Altfel spus, dreptul exista și în societățile primitive, acolo unde nu existau legi. Acest drept era fie opera poporului, exprimat prin *obicei*, fie, mai târziu, opera autorității conducătoare (de regulă, regele), care crea dreptul prin sentințele pe care le pronunța, adică pe calea *jurisprudenței*³.

Emil Molcuț și Dan Oancea au susținut că „ideile și instituțiile juridice romane au evoluat într-o permanentă confruntare cu cerințele practicii”⁴. Exemplul cel mai grăitor îl constituia faptul că cercetările științifice ale jurisconsultilor romani începeau cu expunerea unor *cazuri practice*, în a căror fizionomie constatau existența unor elemente comune, pe baza cărora erau formulate apoi *principii de drept* sau *reguli cu caracter general*.

Scopul principal al procesului civil, așa cum este acesta configurat în dispozițiile art. 211 C. pr. civ. – soluționarea legală și temeinică a cauzei – i se subsumează necesitatea asigurării unei practici unitare și necesitatea soluționării cu celeritate a cauzei, într-un termen optim și previzibil, așa cum stipulează art. 6⁵.

Practica judiciară unitară înseamnă că, în situații de fapt similare și în care sunt aplicabile aceleași dispoziții legale, instanțele judecătorești pronunță aceleași soluții sau soluții asemănătoare. Aceasta reprezintă un deziderat

² I. Deleanu, S. Deleanu, *Jurisprudența și revirimentul jurisprudențial – eseu*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 10.

³ S. Ionescu, *Justiție și jurisprudență în statul de drept*, Ed. Universul Juridic, București, 2008, p. 70.

⁴ E. Molcuț, D. Oancea, *Drept roman*, Casa de Editură și Presă „Șansa” S.R.L., București, 1997, p. 7.

⁵ D. Ghiță, *Drept procesual civil. Partea specială*, Ed. C.H. Beck, București, 2017, p. 266.

perpetuu al sistemului juridic și judiciar român, de-a lungul timpului fiind întreprinse multiple demersuri legislative și jurisprudențiale pentru atingerea acestui obiectiv esențial pentru realizarea, în cele din urmă, a sarcinii reale pe care o are justiția în societate, respectiv asigurarea echilibrului și stabilității sociale în statul de drept.

Practica unitară reprezintă o dovadă a rigorii sistemului judiciar, caracterul neunitar fiind cauzat de multe ori de erori, neatenție ori superficialitate, nu doar de existența unor controverse juridice asupra problemei deduse judecării. Rigoarea, la rândul ei, este dovada calității profesionale a corpului magistraților judecătorești, a pregătirii profesionale a acestora și a vocației necesare desfășurării în condiții ideale a profesiei de judecător. În acest sens, apreciem că unificarea practicii judiciare trebuie să reprezinte un scop permanent al sistemului judiciar, iar judecătorilor trebuie să le oferim toate mijloacele și modalitățile apte să contribuie la obținerea practicii unitare.

Jurisprudența neunitară⁶ (divergența de jurisprudență) apare atunci când sunt pronunțate hotărâri judecătorești diferite (chiar opuse) în cauze în care situațiile de fapt sunt similare și sunt aplicabile aceleași dispoziții legale, diferența în soluție provenind, practic, din modalitatea de interpretare a situației de fapt probate de părți, precum și a legii de către magistratul judecător.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) a apreciat că jurisprudența divergentă a instanțelor naționale este consecința directă a oricărui sistem judiciar bazat pe un ansamblu de jurisdicții de fond ce au o anumită competență teritorială (*Păduraru c. României*; *I. Iordanov c. Bulgariei*) și nu este neapărat contrară prevederilor Convenției (*Santos Pinto c. Portugaliei*; *Ioan Radu ș.a. c. României*; *Constantin Lucian Tunaru c. României*). Cu toate acestea, existența unei jurisprudențe neunitare în una și aceeași materie subminează autoritatea justiției, iar o asemenea situație trebuie evitată⁷.

În doctrina anterioară Noului Cod de procedură civilă s-a arătat că „legile de procedură sunt aceleași pentru toți împričinații, ceea ce înseamnă că toți deopotrivă au dreptul de a se înfățișa înaintea acelorași instanțe și de a se vedea judecați după aceleași reguli”⁸.

Nu orice hotărâre care diferă de o alta constituie însă o divergență de jurisprudență. Pentru a compara jurisprudența, trebuie avute în vedere numai hotărârile rămase definitive pronunțate în căile de atac, nu și cele rămase

⁶ *Divergence de jurisprudence* (fr.); *Divergent case-law* (eng.).

⁷ I. Leș (coord.) ș.a., *Tratat de drept procesual civil*, vol. II, Ed. Universul Juridic, 2015, p. 186.

⁸ E. Herovanu, *Tratat teoretic și practic de procedură civilă, organizare judecătorească și competență*, vol. I, Institutul de Arte Grafice Viața Românească, Iași, 1926, p. 73.